

RAUHA AALTONEN

KERAAMINEN KUVATAIDE

Kuvataiteen koulutusohjelma

2018

Keraaminen kuvataide

Aaltonen, Rauha

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Kuvataiteen koulutusohjelma

Toukokuu 2018

Sivumäärä: 26

Asiasanat: keramiikkataide, kuvataide, käsityö, filosofia

Opinnäytetyössä Keraaminen kuvataide pohditaan käsityöläisyyden ja kuvataiteen rajoja ja niiden yhdistämistä. Tekstissä pohditaan keramiikan valmistamisessa tärkeässä roolissa olevaa teknistä osaamista, sekä objektin monivaiheista valmistusprosessia. Tarkastelussa on erityisesti makkaratekniikka. Lisäksi käydään läpi keraamisen objektin poltto- ja lasitusvaiheet. Tekstissä pohditaan myös syvällisemmin keramiikan valmistamiseen liittyvää filosofiaa, joka johdattelee lukijan ajattelun kuvataiteeseen. Keramiikan filosofia osio on jaoteltu kolmeen osaan, jossa pohditaan keraamisen taiteen kauneuskäsitettä, keramiikassa oleellisessa osassa olevaa hajoamista, sekä meditaatiota työskentelyn lähtökohtana.

Ceramic art

Aaltonen, Rauha

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in visual arts

May 2018

Number of pages: 26

Keywords: Ceramic, craftsmanship, philosophy, visual art

The bachelor's thesis "Ceramic Art" examines the border of craftsmanship and visual arts, and their incorporation. The text discusses technical know-how of ceramics and the many stages of manufacturing an object, concentrating in the coiling technique. In addition, the thesis goes through the stages of burning and glazing of a ceramic object. It delves deep in the philosophy behind the manufacturing of ceramics, which leads the reader's thoughts into visual art. The section about the philosophy of ceramics is divided into three parts, which further reflect on the concept of beauty in ceramic art, the key element of disintegration and meditation as a starting point for work.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	5
2. KERAMIIKAN TEKNIKASTA.....	7
2.1. Massat	7
2.2. Makkaratekniikka.....	8
2.3. Raakapoltto	10
2.4. Keramiikka on kemiaa	10
3. KERAAMISTA FILOSOFIAA.....	15
3.1. Pyrkimys kauneuteen	15
3.2. Hajoaminen	19
3.3 Tekemisen meditaatio	21
4. LOPUKSI	23
LÄHTEET	25

1. JOHDANTO

Pidän älykkyydestä, haasteista, esteettisyydestä ja hiljaisuudesta, ajattelusta. Abstraktista elämäntavasta. Kun katsoo saven liikettä, se hiljentää, se saa oman ajattelun pysähtymään, muuttumaan abstraktimmaksi ja hitaammaksi. Saven veistäminen on vastakkaista kaikelle sille nopeudella ja kiireelle, mikä on nykyajassa ihmiselle ominaista. Kun savea pyörittelee käsissään savimakkaroksi, joista kohoaa muoto, ei ole olemassa muuta. Työhuone on hiljaisuuden paratiisi, jossa sinä ohjaat ja savi vie. Et voi kiirehtiä eteenpäin, vaan on pakko myöntyä siihen, että savi on hidas ja omapäinen. Olet ihminen, jolla on käsillä tekemisen taito. Olette tasavertaisia, ja pyritte yhdessä materiaalin kanssa eteenpäin. Alkemistin lailla keramiikan tekijä luo peruselementeistä vedestä, tulesta, maasta ja ilmasta kauneutta. Hän muovaa maailmaa.

Kuvataiteilijan valitessaan itselleen sopivia materiaaleja on tutkittava, kokeiltava ja harjoiteltava monia eri tekniikoita. Löytäessään omimman materiaalin on siitä tehtävä ilmaisultaan kuvataidetta. Mitä vahvempi käsityöläisyydenperinne seuraa materiaalia, sitä enemmän on pohdittava onko teos teknistä osaamista vai kuvataiteen ilmaisunkeino. On asetettava alttiiksi nykypäivän ja perinteen käsitteet ja kysyttävä missä raja menee ja kuka sen määrittää? Tutkittava ja ymmärrettävä historian merkitys ja sen luoma ajattelu materiaalin ympärille.

”Kuitenkin aika pian kullekin nuorelle kuvan tekemisestä, muovailusta, piirtämisestä tai värien käytöstä innostuneelle valkenee se, että on tietyt raja-aidat: on vapaata taidetta, sitä kuvataidetta ja sitten käyttöaidetta, käyttögrafiikkaa: desingia, tekstiilitaidetta, hienojen esineiden näpräämistä ja niin edelleen. Selviää myös, että ajatellaan, että edellisessä enimmäkseen ajatellaan ja jälkimmäisessä enimmäkseen tehdään.” (Rautio 2018, 31)

Opinnäytetyössä Keraaminen kuvataide tartun näihin kysymyksiin ja pyrin purkamaan tämän kysymyksen osiin. Pyrin löytämään vastauksen missä kulkee käsityöläisyyden, keramiikkataiteen ja kuvataiteen rajat ja miten niitä voidaan rikkoa. Yritän

selvittää kuka lopulta sanoo milloin objekti on veistos ja milloin se on käsityöläisyyttä? Vai voiko samassa teoksessa olla molemmat?

Grayson Perryn näyttelyssä Kansanviisautta on nähtävissä paljon viittauksia käsityöläisyyteen. (Kiasmassa 13.04.-02.09.2018)

"Perryä kiehtoo käsityön ja taiteen välinen jännite. Esimerkiksi keramiikkaan liitetään yhä herkästi ajatus harmittomasta koristetaiteesta, mutta Perrylle se on nykytaiteen ilmaisuväline. Hänen ruukkunsa ovat muodoltaan klassisia, mutta lähempää katsottuna ne voivat yllättää. Ruukkujen pintaan on kuvattu aiheita politiikasta perhedraamoihin ja kulutuskulttuurista sadomasokistiseen seksiin." (Kiasma 2018)

On myös tärkeää huomata valitsemansa materiaalin taidehistoriallinen merkitys. Keramiikka on kulkenut ihmisen historiassa monessa muodossa vuosituhansia, jonka vuoksi se herättää ihmisissä tietynlaisia assosiaatiota, jotka usein liittyvät keramiikan käyttötarkoitukseen. Keraaminen veistos ilman käyttötarkoitusta usein hämmentää ihmisiä.

Keraamisia objekteja on löydetty jo ihmiskunnan varhaisimmilta ajoilta. Käsillä tekeminen tuottaa onnistumisen tunnetta, se rauhoittaa ja parantaa keskittymiskykyä. Se saa meidät tuntemaan itsemme merkitykselliseksi ja olevaisiksi. Käsillä tekeminen on toistaiseksi vähentynyt teollistumisen ja digitalisoituneen yhteiskunnan myötä. Käsintehty esineet, eivät ole olleet muodikkaita ja nykyaikaisia. Ihailaan koneiden avulla tehtyä työtä ja taidetta. On väistämätöntä että käsillä tekemisen trendi nousee. Tarve ilmaista itseämme ja käsillä tekeminen ovat meille geneihin kirjoitettua.

Opinnäytteessäni pyrin ratkaisemaan sitä, kuinka kuvataiteilija voi perinteisellä käsityöläistekniikalla luoda ja ilmaista vakuuttavaa nykytaidetta ja perustellusti ottaa vaikutteita sekä käsityöläisyydestä, että nykytaiteesta.

2. KERAMIIKAN TEKNIKASTA

Aloittaminen on aina vaikeinta, koska ei voi olla varma mistä aloittaa. Siivoanko työhuoneen kunnolla, laitanko saven likoamaan, piirränkö luonnoksia, valitsenko tekniikan. Yleensä aloitan tekemisen savesta. Eihän mitään voi syntyä ilman massaa.

Keramiikan tekemisessä on selkeästi neljä eri vaihetta. Ensimmäisenä valmistetaan savimassa, seuraavassa vaiheessa muotoillaan objekti valitulla tekniikalla ja kolmannessa vaiheessa tapahtuu jälkikäsittely ja raakapoltto. Vimeiseksi valmistetaan lasitteet, lasitetaan ja valmistellaan lasituspoltto.

Tässä osiossa puran keramiikan tekemisen vaiheita yksityiskohtaisesti ja käyn läpi yhden keramiikan muovailutekniikan, makkaratekniikan.

2.1. Massat

Käytän työskennellessäni joko valmiita massoja tai jo kuivuneista massoista tehtyä kierrätysmassaa. Kierrätysmassaa tehdessä kuiva savi pilkotaan noin viiden senttimetrin kokoisiin paloihin. Saven täytyy olla rutikuivaa, jotta se kostuu tasaisesti ja syntyy tasavahva massa. Savipölyä on joka paikassa, joten suojamaskin käyttö ja imurin alla työskentely on tarpeellista. Murskan päälle laitetaan lämmintä vettä kunnes palaset peittyvät. Seuraavana päivänä savi laitetaan kuivumaan kipsilevyille noin kymmenen senttimetrin paksuisena lietteenä, peitellään kunnolla muovilla ja annetaan tekeytyä yön yli. Seuraavana päivänä vaivataan 100 kg savea. Savi vaivataan noin 10 kg paloihin jotka kiedotaan muoviin ja laitetaan kannelliseen astiaan. Savi saa olla pöntössä viikon ennen käyttöönottoa, jolloin se on tekeytynyt plastisemmaksi. Kivitavaramassa poltetaan 1240 asteessa tiiviiksi keramiikaksi. Massa on yleistä myös käyttöesineissä sen kestävyys ja muovautumisen takia.

Massaresepti:

Valkoikseksi poltettava kivitavara

Tulenkestävää savea 30%

Pallosavea 20%

Kaoliinia 20%

Maasälpää 25%

Kvartsia 5%

2.2. Makkaratekniikka

Viime aikoina olen siirtynyt perinteisiin käsinrakennustekniikoihin. Makkaratekniikka on perinteisimpiä käsinrakennustekniikoita. Pidän sen muotokielestä, pyöreyydestä ja nopeudesta. Makkaratekniikalla on nopeaa ja helppoa luoda pystysuuntaista muotoja. Minulle muodosta tulee mieleen orgaanisuus, kasvit ja puut.

”Monet keraamikot pitävät makkaratekniikkaa luonnollisen ekspressiivisenä työkentely tapana. Tekniikka antaa harvinaislaatuisten mahdollisuuden muuttaa suuntia kolmessa ulottuvuudessa, mikä sopii erinomaisesti pehmeisiin, orgaanisiin muotoihin ja esittävään kuvanveistoon”. (Mattison 2003, 46)

Savesta pyöritellään noin kahden sormen vahvuisia pötköjä eli makkaroita. Pituudeltaan makkara voi vaihdella neljästä senttimetristä neljään metriin, riippuen siitä, kuinka isoa objektia ollaan rakentamassa. Makkaratekniikassa kasataan savimakkaraita päällekkäin ja rakennetaan muotoa. Makkarat tasoitetaan kerros kerrokselta taiseksi pinnaksi ja näin syntyy vahva seinämä. Perinteisesti makkaratekniikalla on valmistettu iso ruukkuja, kulhoja tai veistoksia.

Pyörittelen ensin makkaroita ja sitten alan kasaamaan niitä päällekkäin. Muoto alkaa syntyymään. On ilahduttavaa nähdä, kun veistos alkaa löytämään muotoaan. Se motivoi ja viettelee tekijäänsä jatkamaan. Keramiikan muovailussa on paljon sääntöjä. Vahva tekninen osaaminen antaa vapautta luovuudelle ja mahdollistaa rajojen rikkomista muodossa ja teoksen sisällössä. Teknisen varmuuden saavuttamiseksi on, kuitenkin nähtävä paljon vaivaa ja on oltava määrätietoisuutta. Keramiikka ei anna armoa virheille ja esimerkiksi muovailuvaiheessa tapahtunut huolimattomuus liitoksissa näkyy myöhemmin rikkoutumisena teosta polttaessa. Huomaan, ettei savi enää kannattele omaa painoaan jämäkästi. On aika lopettaa ja antaa saven tekeytyä yön yli. Pakkaan taas teoksen huolellisesti muovin sisään. Teen muoviin kuitenkin pieniä reikiä, jotta kosteus pääsee ulos muovista.

Kerros kerrokselta ja päivä päivältä teos alkaa muovautua. Annan nykyään saven viedä minua ja käytän mielikuvitustani nähdessäni millaisia muotoja savi minulle antaa. Käytän paksuja makkaroita, jotta voin veistää saven pintaan muodon ja korkeuden lähestyessä oikeita mittojaan. Leikkaan palan pois sieltä, toisen täältä. Toiseen kohtaan taas lisää savea. Savi on pidettävä muovailtavissa siihen asti kunnes tekijä haluaa, että teos kuivuu. On tärkeää muistaa pakata teos kunnolla. Jos teoksen kanssa haluaa työskennellä useita viikkoja, on hyvä myös suihkuttaa varoen saven pintaa vedellä. On kuitenkin varottava, ettei kastele teosta liikaa, koska silloin teoksen rakenne romahtaa.

Kun muoto on valmis, viimeistelen pinnan. Viimeistely ja tarkkuus on tärkeää. Se tekee teoksesta hienostuneen ja vakuuttavan, mutta myös turvallisen. Viimeistelemättömään pintaan saattaa jäädä teräviä kohtia ja ne saattavat aiheuttaa viiltoja ihoon ja vaatteisiin.

2.3. Raakapoltto

Teoksen annetaan kuivua täysin. On tärkeää, ettei työ ole yhtään kostea. Kosteaa teosta ei ole polton kestävä ja hajoaa uunissa sadoiksi palasiksi, joiden imuroiminen uunista on ärsyttävää puuhaa. Kun työ on kuiva, se ei tunnu enää viileältä ihoa vasten. Käyn teoksen usein vielä läpi kostealla sienellä ennen polttoa, jotta pinnasta tulisi kaunis.

Ensimmäistä polttoa kutsutaan raakapoltoksi. Teos poltetaan 900 asteeseen, jolloin se on jo muuttunut keramiikaksi.

”Raakapolton aikana savi muuttuu palauttamattoman kemiallisen prosessin seurauksena kovaksi ja kestäväksi keramiikaksi” (Mattison 2003, 194)

Raakapoltoissa pinta jää vielä huokoiseksi ja imee kauniisti lasitetta.

Raakapoltoista pyritään tekemään mahdollisimman tiiviitä, joten teokset kasataan päällekkäin ja tiiviisti vieri viereen. Umpinaisiin teoksiin täytyy muistaa jättää pieni reikä, jottei teos räjähdä. Keramiikka kutistuu noin kymmenen prosenttia poltoissa.

2.4. Keramiikka on kemiaa

Keramiikka on kemiaa. Erilaisista alkuaineista luodaan lasitteita, massoja, engobeja ja massoja. Pätevää lasitteiden ja massojen tuntijaa voisivat melkein kutsua alkemistiksi. Keraamikko luo peruselementeistä kauneutta, ihmeen. On hämmästyttävää nähdä miten taitavan saven käsittelijän käsissä savi nöyrtyy ja suostuu muovaajansa tahtoon tai kuinka harmahtavat maitomaiset lasitteet muuttuvat hohtavaksi lasitepinnoiksi.

Lasitepinnot ovat kestäviä ja kuluvat hitaasti. Siksi lasitteiden hehkuva värimaailma tuntuu melkein mystiseltä. Erilaisista alkuaineista luodaan seoksia, joista valmistetaan, joko massoja tai keraamisia värejä. Monet näistä maa-aineksista kuten kromi ja kuparisulfaatti ovat hengenvaarallisia ja menevät helposti hengitysteiden mukana

elimistöön aiheuttaen erilaisia vakavia sairauksia. Aineita käsiteltäessä on aina suojautettava hengityssuojaimella, pitkähihaisilla vaatteilla, sekä kumihanskoilla. Lasitteet tulee valmistaa vetokaapissa ja varottava niiden joutumista hengitysilmaan. Keramiikka ja useimmat lasitteet muuttuvat poltossa turvallisiksi. Jos teoksesi on kuitenkin tekemisissä ruuan kanssa, muista tarkistaa lasiteaineiden elintarvikekelpoisuus.

Käytän maalauksellisesti paksuja kerroksia lasitteita. Lasitetuntemukseni on hyvä ja osaan käyttää lasitteita siten, etteivät ne valu ja pilaa teostani poltossa. Tämä tietotaito on syntynyt monien kokeiden ja virheiden kautta. Olen polttanut kymmeniä teoksi kiinni uuni levyyn huolimattomuuden takia. Lasitteita voi roiskia menemään teoksen päälle huoletta. Olen itse tullut siihen tulokseen, että lopputulos on lähes aina toinen kuin halusi tai odotti, joten jätän asioita sattuman varaan. Kahden erilaisen lasitteen yhdistelmästä saattaa syntyä yllättäviä sävyjä ja niiden ennustaminen on vaikeaa. Esimerkiksi teoksessani Siniset palmut käytin kolmea eri sinisen sävyä. Jotkut väriaineet reagoivat keskenään niin, että pintaan syntyi syvän vihreitä sävyjä. Väri on kuitenkin kaunis.

Keraaminen värimaailma on täynnä variaatioita. Kirkkaista heleistä väreistä tunkkaiisiin ruskeisiin. Minulle väri on hyvin tärkeä ja siksi keraaminen värimaailma hyvin antoisa. On mahdollista luoda maalauksellisia ja jännittäviä maailmoja. Lisäksi on kiehtovaa keraamisen värin kestävyys. Se ei haalistu ulkona ilmassa, mahdollistaen näin suurien pintojen tekemisen haastaviin oloihin.

Keraamiset värit luodaan itse sekoittamalla raaka-aineista lasitteita. Taidokas lasitteen tekijä tuntee raaka-aineiden reaktiot toisiinsa ja tietää minkä värisiksi eri oksidit muuttuvat. Koboltti on sininen ja kromi vihreä, mutta sekoitettuna toisiin väriaineisiin sävyt voivat muuttua täysin.

INSTALLAATIO SINISET PALMUT, KORKEANPOLTON KIVITAVARAKERAMIikka, SINISET LASITTEET, RAUHA AALTONEN 2017. KUVA: RAUHA AALTONEN

Esimerkki lasitereseptistä:

”Temmoku lasite

Maasälpää 62%

Flinttiä 19%

Liitua 10%

Pallosavea 9%

Punaista rautaoksidia 8%

Tyypillinen temmokulasitteen sävy on musta ja reunoilta ruosteen punainen.”

(Mattison 2003, 183)

2.3. Lasituspolttto

Lasituksen jälkeen tehdään lasituspolttto, joka on korkeapolton massalla 1240 astetta. On tärkeää, että tunnet massan polttolämpötilan, koska liian korkealle poltettu massa sulavat laavaksi uunissa ja uunin korjaaminen on kallista. Lisäksi on tärkeä tarkistaa, että käytät samaan lämpötilaan poltettavaa lasitetta ja massaa. Matalanpolton lasitteet eivät kestä korkeaa polttoa ja käyttäytyvät arvaamattomasti väärässä polttolämpötilassa.

”Erialaisten lasituspoltttojen lämpötilat viittaavat lasitteiden sulamispisteeseen. Karkeasti ottaen lasituspolttot jakautuvat kahteen pääluokkaan: savitavarapoltttoon (1000-1120 asteeseen) sekä kivitavara- ja posliinipoltttoon (1200-1320 asteeseen)” (Mattison 2003, 195)

Lasituspolttossa on tarkistettava jokaisen objektin pohja huolellisesti. Pohjassa ei saa olla lasitetta, muuten se tarttuu kiinni uunilevyyn ja teos sekä uunilevy ovat pilalla.

Teokset eivät saa koskea toisiinsa uunissa, muuten lasitteet sulaessaan kiinnittävät teokset toisiinsa. Taloudellisesti on kuitenkin tärkeää, että uunit pakataan mahdollisimman täyteen ja lasituspoltoissa kahden millimetrin väli teoksissa on riittävän suuri.

Uunin annetaan jäähtyä kunnolla. Uunin saa avata kun lämpötila on alle 200 astetta. On kuitenkin parempi antaa uunin laskea alle 100 asteeseen. Liian aikaisin uunin avaaminen vaikuttaa lasitteisiin. Liian suuret lämpötilavaihtelut aiheuttavat krakleen, eli säröilyn, lasitteen pintaan.

Teos on valmis. Tunnen usein monia tunteita avatessani uunia. Saatan olla todella pettynyt teokseen. Olen luonut päässäni ajatuksen väristä ja muodosta yhdessä, mutta yleensä teos ei ole sitä mitä odotin. Seuraavana päivänä jo yleensä ymmärrän, että se onkin parempi. Keramiikka on tehnyt itse viimeisen silauksen.

VEISTO INSTALLAATIO, CLARITY, MAKKARATEKNIikka, KORKEANPOLTON KIVITAVARA, KOBOLTTI OKSIDI, 2017, RAUHA AALTONEN, KUVA: RAUHA AALTONEN

3. KERAAMISTA FILOSOFIAA

Tässä osioissa pohdin keramiikan filosofiaa. Pohdin millaisilla keinoilla voi avata ajattelua tekniikan takana. Pohdin keraamista filosofiaa kolmen ajatuksen kautta. Kauneuden käsitteen kautta, joka on mietityttänyt taiteilijoita kautta aikojen japanilaisen kitsugi tekniikan kautta, jolla korjataan hajonnut keraaminen takaisin objektiksi kultaepoksilla ja viimeisenä pohdin tekemisen meditaation tärkeyttä.

3.1. Pyrkimys kauneuteen

"Tahdon tuoda esille sen, mitä olen aina etsinyt, jota kenties ei ole olemassakaan. Haluan näyttää ihmiselle SIELUN — näyttää maailmat, nuo ihmeelliset ja kauniit. Haluaisin esittää ne ihmeellisillä väreillä, jotka vihdoinkin voisivat ilmaista sen, mihinkä sanani ja ajatukseni eivät riitä." (Bryk ,Kalha 2016, 26)

Keramiikan yksi viehätysvoima on sen kauneus. Yksiselitteisesti kaunis on helposti banaalia, epäkiinnostavaa kitschiä. Keramiikan kauneus piilee sen monissa kerrostumissa. Sen kulku ihmisen historiassa on ensimmäinen taso. Keramiikan pitkä historia on osa sen viehätystä. Ihminen on käsitellyt savea niin arkisissa astioista, uskonnollisiin rituaaliesineisiin. Toinen taso on teollistumisen kautta keraamiseen suurtuotannon synty ja kolmanneksi kuvataiteen kautta filosofiaan ja käsitteellisyyteen. Tasot tekevät keramiikan kauneudesta kerroksellista. Myös sen kiehtova ja syvä valmistusprosessi, jossa tekijä omien käsiensä kautta luo muotoa ja väriä tekee keramiikasta inhimillisine virheineen kauniin. Keramiikan kauneus jaksaa ihastuttaa ja vihastuttaa nykypäivänäkin.

Kauneuteen pyrkimistä nykytaiteen estetiikassa ei pidetä välttämättömänä ja kauneuden on enemmän tarkoitus olla keskustelua herättävä käsite tai tulkinta, kuin itseisarvo.

”Klassisen käsityksen mukaan kauneus on miellyttävyyttä ja harmoniaa. Sitä on ajateltu löytyvän luonnosta, mutta myös parhaista taideteoksista. Ennen 1900-lukua kauneutta pidettiin taiteen keskeisenä päämääränä.

Nykytaide saattaa ravistella katsojaa asioilla, jotka ovat häiritseviä, rumia tai ahdistavia. Kauneuden sijaan taide tarjoaa kokemuksia ja herättää ajatuksia. Toisaalta kauneus ja kauneuskäsitykset ovat mahdollisia taideteosten aiheita. Taide voi saada pohtimaan, mitä kauneus on ja millaisia ihanteita tavoittelemme.” (Kiasma 2018)

Keraamisista teoksissa kauneus on läsnä hyvinkin voimakkaasti juuri materiaalin kautta. Keramiikan vahvan oman muotokielen ja värimaailman takia, jolloin taiteilijan tulee tiedostaa myös materiaali valinnan esteettinen viehätysvoimaa. Keraaminen objekti on helposti lähestyttävä ja viehättävä, mutta taideteoksen tulee olla muutakin.

Keramiikka sopii minun estetiikkaan. Kiiltävät hehkuvat pinnat, muovisen oloiset värit, sekä feminiininen pyöreys puhuttelevat minua. Keramiikka mahdollistaa näiden elementtien etsimisen. Näillä elementeillä pystyn luomaan teoksia, jotka ovat oman aikansa kuvia. Kapitalismin luoma kiiltokuva maailma, jossa kitsch on arkea ja kirkkaat värit symboloivat nousukauden kiihkoa ja muovisen maailman voimaa.

”Kirjoitat minulle melankolisesti, että kirjasi kitschistä ei ole ”politically correct”, koska postmodernismi on jo aikoja sitten häivyttänyt eron kitschin ja taiteen väliltä, ja kitschistä on tullut niin yleistä, että sen paljastaminen tuntuu elitismiltä. Kyllä, niin juuri on asia. Kitschistä puhuminen muuttui sopimattomaksi samalla hetkellä, kun maailmasta tuli kitschiä” (Kundera kirjeessään Kulkalle, Kulka 1994, 3)

Kitschin yhteiskunnassa voi nähdä pinnallisuuden ihannointina. Yhteiskunnassa tavoiteltavat asiat ovat pinnallisia ja muovisia. Elämä on juhla, jonka läpi kuuluisi elää yhtä nousukiittoa ja epäonnistuminen elämässä on häpeällistä. Haluamme, että kaikki tunteet ja käsitykset maailmasta ovat helppoja ja kauniita. Kirkkaita värejä, muovivaatteita ja some-julkisuutta. Analytytisyys ja akateemisuus ei ole muotia, eikä pintaa syvemmälle kannata edes mennä. Taiteessa voidaan nostaa esille kitsch ottamalla siitä vaikutteita ja täten ottaa kantaa suuntaan, jonka länsimainen ajattelu on ottanut kulttuurissaan.

Kulka kirjoittaa kirjassaan Taide ja kitsch, että tyypilliset kitsch aiheet ovat positiivisesti emotionaalisesti latautuneita ja esteettisesti kauniita tai viehättäviä. Kuvataide ei kuitenkaan voi olla koskaan täysin kitsch. Positiivinen tunnelataus on kitschin ehto, jonka on täytyttävä. Kitsch ei pyri kuitenkaan haastamaan ajatteluamme sillä aiheet ovat jo entuudestaan meille emotionaalisesti tuttuja, kuten eläimet, lapset, suloiset tunteet, kuten herkistynyt itku. (Kulka 1994)

Kulka tiivistää kirjassaan kitschin määritelmän kolmeen osioon. Ensimmäiseksi kitsch esittää aiheita tai kohteita, joissa on selvä tunnelataus tai ne ovat yleisesti kauniita. Toiseksi kohteiden on oltava kaikkien tunnistettavissa. Viimeisenä ehtona on, ettei kitsch rikastuta tai syvennä aiheisiin liittyviä assosiaatioita. (Kulka 1994, 55)

Syntyneenä kitsch sukupolveen ja kulttuuriin on suorastaan helppo ottaa työskentelyyni vaikutteita kitschistä. Teoksessani ”Kaktus ja banaanipuu” kiiltäväksi lasitteella maalatut pinnat tekevät teoksista muoviset. Valitut värit vievät ajatukset Kanarian matkoille tai puutarhakoristukseen. ”Onpa kauniita, söpöjä tai hauskoja” on yleisiä kommentteja teoksistani. Niiden päälle käyvä estetiikka hämää helposti katselijan kokemaan pelkästään emotionaalisesti positiivisia tunteita. Teoksessa kuitenkin voi nähdä myös yhteiskuntakritiikkinä, jossa suomalaiset nauttivat puhtaasta luonnostaan ja korkeasta elintasosta, ”banaanivaltioiden kustannuksella”. Me helposti unohdamme maailman ympärillämme ja emme muista, mikä on korkealiitoisen elämämme hinta.

**KAKTUS JA BANAAPIUU, RAUHA AALTONEN, 2017, LAITETTU KORKEANPOLTON KIVITAVARA,
KUVA RAUHA AALTONEN**

3.2. Hajoaminen

Japanilaisessa kulttuurissa, kun esine hajoaa se paikataan kullalla, tekniikkaa kutsutaan kintsugiksi. Objektin arvo nousee, koska esine on kokenut. Keramiikka symboloi eheyttä ja hajoamista. Kerran hajonnutta keramiikkaa on vaikea korjata ja mahdoton tehdä täsmälleen entiselleen. Siinä voi kokea elämän metamorfoosia. Hajotessaan ihminen usein kasvaa ja hänen maailmansa laajenee. Monet elämän käännekohtat ja vaikeudet pakottavat muutokseen.

Länsimaisessa kulttuurissa rikkoutumista usein pidetään heikkoutena ja objekti heitetään roskiin ennen kuin sitä on edes yritetty korjata. Osta uusi on päivän ja elämän oppi. Uuden viehäytys ja tavaroiden arvottomuus pahimmillaan heijastuu myös ajatteluun, kuinka koemme ihmisyyden. Hajoamiselle ei anneta tilaa. Tunnetaan häpeää inhimillisyydestä pyritään täydellisyyteen. Unohdetaan virheiden kauneus.

”Kintsugin taiteellisuuden voi nähdä välittömästi sen transformatiivisessa voimassa. Turmeltuneen maljakon räikeät palat yhdistyvät taidokkaasti kullanväriseen epoksin luomaan upean mestariteoksen. Siitä herää mielenkiintoinen kysymys. Jos tällainen hämmästyttävä kauneus voi syntyä murskattujen maljojen sirpaleista, voisiko samanlainen muutos olla mahdollista myös sellaisten osien kanssa, joitten uskomme rikkoutuneen korjaamattomiksi?” (Farris, V.J. 2014, suomennus: R.A)

Ajatus hajonneen korjaantumisesta, elämän jatkumisesta vaikeuksien jälkeen on huojentavaa. Toiveikasta.

Olen käyttänyt keraamisia veistoksia rakentaessa, usein liimoja ja näin rakentanut suuri kokoisia veistoksia. Veistosten rakentaminen ja liimaaminen on tärkeä osa teoksen syntyä. Siinä viimein lopullinen teos alkaa hahmottua ja oma ajattelua alkaa saada muodon. Liimojen avulla voidaan rikkoa keraamisille objekteille tyypillisiä kokoon liittyviä rajoitteita ja rikkoa rajoja. Liimat tekevät työskentelystä keveämpää, sekä antaa mahdollisuuden irrottautua perinteisistä raameista.

Kintsugi tekniikka omassa työskentelyssäni näkyy näin. Kuin elämässä, pienistä palasista voi rakentaa uutta ja rikkoutuneen voi ja saa korjata. Aina on uusi alku.

”Meidän on kuitenkin oltava halukkaita koskettamaan ja tuntemaan palaset "sydämemme kädellä", jotta voimme tuntea ne intiimisti ja hyväksyä palaset muuttuneeksi. Tämä ei ole suvaitsemattomuuden prosessi, menneisyyden dramatisointi, itsemme tai muiden syyttely, vaan pikemminkin pyhä prosessi, jonka kautta inhimillisyyden palaset, jotka tekevät meistä suuremman, vahvemman ja kauniimman itsemme.”

(Farris, V.J. 2014, suomennus: R.A)

**ESIMERKKI KINTSUGI TEKNIIKALLA KORJATUSTA OBJEKSTISTA
KUVA: © TSUGI.DE**

3.3 Tekemisen meditaatio

David Lynch kirjoittaa kirjassaan ”Catching the Big Fish” meditaation ja sisältä löytyvän onnen merkityksestä taiteen tekemisessä. Omaelämäkerrallisessa teoksessaan Lynch käy läpi taiteilijaksi kasvamisen haasteita, sekä henkisen tasapainon tärkeyttä. Lynch kertoo olleensa ahdistuksen, pelkojen vallassa ja tunteneen masennusta ja vihaa. Hän haki itselleen apua näihin ongelmiin meditaatiosta ja koki meditaation parantavan vaikutuksen. Lynch kokee, että viha, suru ja masennus ovat kauniita osioita fiktiivisessä maailmassa, mutta ne ovat erittäin haitallisia tunteita kaikkien olojen taiteilijoille. (Lynch 2006, 16,17)

”Jos ihminen on niiden otteessa, hän kykenee tuskin nousemaan, eikä todellakaan tunne luovuuden ja ideoiden virtaa. Jotta ihminen kykenisi luomaan, hänessä täytyy olla kirkkautta.” (Lynch 2006, 17)

David Lynch käy läpi oman elämänsä vaiheita ja kokemuksiaan meditaation hyödyistä ja oman itsensä tutkimisesta. Lynch kokee tärkeäksi itsensä avaamisen ja tuntemisen ja sitä kautta löytyvän syvällisen ajattelun.

Olen kokenut, että käsillä tekeminen helpottaa luomisprosessia, koska keskittyminen tiukkoihin teknillisiin haasteisiin parantaa keskittymistä. Rakentaessaan keraamista veistosta on oltava läsnä hetkessä, keskittyä ja vapauttaa itsensä päässä pyörivistä asiasta. On annettava valta intuitiolle (”Intuitio, Välitön tajuaminen, näkemys, välitön sisäinen käsittäminen”) ja luoda syvä keskittymisen tila, joka vastaa meditatiivista tilaa. Tällöin sisäinen maailma ottaa tekemisestä otteen ja pystyt luomaan taidetta. Savea käsitellessä löydän nopeasti tämän luovuuden tilan, jossa meditaatio tulee osaksi työskentelyä.

Keramiikan tekijä oppii hyvänlaatuista itsevarmuutta. Keramiikka opettaa tekijäänsä kärsivällisesti ja pitkäjänteisesti, jos sille antaa mahdollisuuden. Kunnioittaen valmistettu teos onnistuu ja tuottaa suurta iloa. Ylimielisesti ja vähän sinnepäin tehdyt

teokset hajoavat lähes aina. Keramiikka ei anna sijaa huolimattomuudelle ja se näpättää liian itsevarmaa tekijää. Keramiikka kuitenkin antaa itsestään aina vähän enemmän kuin edellisellä kerralla. Sen tekemisessä on lupaus kehittämisestä, mestariksi pääsemisestä, jos vain sitoutuu materiaalin maailmaan.

4. LOPUKSI

Materiaalilla ei ole enää merkitystä nykytaiteessa. Tarkoin vaalittu osaaminen ja kädentaiteiden harjaannuttaminen on osa taiteellista työtä, jos taitelija itse kokee sen tärkeäksi. Kuvataiteen käsitteellistäminen on luonut kuvataidekentän, jossa readymadista tarkkaan työstetyn materiaalin välille mahtuu mitä vain. Halusin pohtia asiaa omasta taiteellisesta näkökulmastani, koska käsillä tekeminen on saanut minun työkentelyssä suuren roolin. Kuitenkin sen merkitys on oleellista vain oman ilmaisuni kannalta. On vapauttavaa ajatella omaavansa tietotaidon, jonka pariin voi aina palata. On myös ollut vapauttavaa tajuta, että sen kaiken voi hylätä, jos oma ilmaisu muuttuu.

Materiaaliin keskittyminen ja sen hallitseminen on helpottanut opintoja ja antanut vauhtia oman taiteellisuuden kehittymiseen. Se on ollut turvallinen paikka uusien haasteiden edessä. Kasvaakseni taiteilijana tarvitsin jotakin niin turvallista ja tuttua kuin saven. On kuitenkin oleellista ymmärtää, ettei keraaminen osaaminen ole työkentelyssäni tärkein asia. Pelkkä taidokas tekninen tekeminen ei riitä nykyajan taidekentällä.

Tärkeämmässä ja kiinnostavammassa osassa on oma näkemys ja ajattelu, mielikuviutus ja luovuus. Savi on ollut väline jolla olen pystynyt luomaan taiteeni muiden nähtäväksi materiaksi. Mitä syvällisemmin ja tarkemmin pohdin keraamista taidetta sitä varmemmaksi tulin siitä, että tekniikka on vain valinta, jonka jokainen taitelija tekee tehdäkseen taiteensa näkyväksi. Merkityksellistä ei siis ole materiaali vaan ilmaisun kaipuu, jota taitelijan valitseman välineen tulee palvella.

Tavoitteeni lähtiessäni pohtimaan savea materiaalina ja keramiikkaa kuvataiteen muotona oli pitkälti löytää perusteluja sille, että keramiikka on kuvataidetta. Vastaus oli lähempänä kuin osasin odottaa. Keramiikka on kuvataidetta, jos minä kuvataiteilijana päätän niin. Keramiikka on kuvataidetta niin kuin kaikki muukin, jos taiteilija tekee siitä kuvataidetta. On siis oleellisempaa keskittyä käsitteeseen ja antaa materiaan olla olemassa niin kuin se ajassaan on.

VEISTOS, AVARUUSKUKKA, KORKEANPOLTON KIVITAVARA KERAMIikka, PELLAVA PAPERI, KOBOLTTIOKSDI ,LASITTEET, RAUHA AALTONEN 2017. KUVA: RAUHA AALTONEN

LÄHTEET

Kalha, H. 2016, Rut Bryk elämä ja taide, EMMA, Bookwell Oy, Porvoo

Kulka, T. 1994, Taide ja kitch, 2.painos, Gummerrus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2005

Lynch, D. 2006, Catching the big fish, meditaatio, tietoisuus ja luovuus, Otavan Kirjapaino Oy Keuruu, 2008

Mattison, S. 2003, Keramiikka, tekniikat, materiaalit, Atena Kustannus Oy Jyväskylä

Artikkelit

Rautio, P. 2018, Käsityö - se miten taiteeseen tullaan, Taide 1/2018, 30-34

Internetlähteet

Farris, V, J. 2014. From Broken to Beautiful: The Power of 'Kintsugi' ,luettu, 15.5.2018, https://www.huffingtonpost.com/val-jon-farris/from-broken-to-beautiful-_b_5903994.html.

Kiasma, Nykyaiteen sanasto, kauneus, luettu, 10.5.2018 <https://kiasma.fi/kokoelmat/nykyaiteen-sanasto/kauneus>

Kiasma, Grayson Perry, luettu, 8.5.2018, <https://kiasma.fi/nayttelyt/grayson-perry/>

Suomisanakirja, luettu, 17.5.2018.<https://www.suomisanakirja.fi/intuitio>

Kuvat

Kuva 1. Rauha Aaltonen, 2018

Kuva 2. Rauha Aaltonen, 2018

Kuva 3. Rauha Aaltonen, 2018

Kuva 4. Rauha Aaltonen, 2018

Kuva 5. © tsugi.de, <https://www.lifegate.com/people/lifestyle/kintsugi>, luettu,
20.5.2018